

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2022.gada 21.decembrī

Senāts šādā sastāvā:

senators referents Valerijs Maksimovs,

senatore Anīta Čerņavska,

senators Normunds Salenieks

rakstveida procesā izskatīja ģenerālprokurora protestu par Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 28.marta lēmumu SIA „MIKRONET” ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesa lietā.

Aprakstošā daļa

[1] SIA „MIKRONET” 2022.gada 8.martā iesniedza tiesā pieteikumu, lūdzot īstenot ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesu un apstiprināt ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu.

[2] Ar Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 9.marta lēmumu ierosināta SIA „MIKRONET” lieta ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesā.

[3] Ar Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 28.marta lēmumu (no lēmumā kļūdaini norādīts – spriedums) apmierināts pieteikums par SIA „MIKRONET” tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanu ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesā un tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāna apstiprināšanu.

Nolēmums pamatots ar šādiem apstākļiem un argumentiem

[3.1] Parādnieces ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plāns ir saskaņots ar kreditoru vairākumu. Piekrišanu sniedzis kreditors /pers. B/, kura pamatparāds veido 67,61 % no kopējās nenodrošināto kreditoru galveno prasījumu summas, kā arī citi kreditori, kuri atbilstoši Maksātnespējas likuma noteikumiem nav tiesīgi saskaņot plānu.

Valsts ieņēmumu dienesta piekrišana nav nepieciešama, jo parādniece apņēmusies segt nodokļu parādu pilnā apmērā un attiecībā uz tā prasījumu netiek piemērota neviena no Maksātnespējas likuma 38.panta piektajā daļā paredzētajām metodēm.

[3.2] Uzraugošā persona ir pārbaudījusi kreditoru prasījumu pamatotību un ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu, atzīstot, ka tas ir izstrādāts atbilstoši Maksātnespējas likuma prasībām.

[3.3] Kredītores SIA „NETVISION” lūgumi par tās pieaicināšanu lietā ieinteresētās personas statusā, pierādījumu izprasīšanu un pieteikuma izskatīšanu mutvārdu procesā ir noraidāmi.

Tiesa ir izvērtējusi kreditoru iebildumus un neuzskata, ka pastāv nepieciešamība noteikt pieteikuma izskatīšanu tiesas sēdē. Tāpat jāņem vērā, ka Civilprocesa likuma 45.¹ nodaļa „Tiesiskās aizsardzības procesa lietas” neparedz kreditora pieaicināšanu lietā par ieinteresēto personu.

[3.4] Lēmums kā nepārsūdzams ir stājies spēkā.

[4] Par Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 28.marta lēmumu ģenerālprokurors iesniedza protestu, kurā lūdzis to atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, norādot šādus apstākļus un argumentus.

[4.1] Ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānā kā kreditori norādīti /pers. B/, SIA „NETVISION”, Valsts ieņēmumu dienests un ar parādnieci saistītās personas.

Piekrišanu parādnieces piedāvājumam dzēst 74 % no galvenā parāda un visus blakus prasījumus sniedzis tikai /pers. B/, par kura prasījuma fiktīvo raksturu un finansiālo spēju izniegt aizdevumu 167 242,76 EUR apmērā SIA „NETVISION” kā otra lielākā kreditore ir izteikusi iebildumus.

[4.2] Pirmšķietami konstatējams, ka ārpusstiesas tiesiskās aizsardzības process negatīvi ietekmē tikai vienu kreditoru - SIA „NETVISION” - intereses, par kura prasījuma pamatotību tiek risināts strīds citā tiesvedībā.

Neskatoties uz to, tiesa pēc būtības nav izvērtējusi SIA „NETVISION” iebildumus, kā arī nav argumentējusi, kādēļ atbilstoši Civilprocesa likuma 341.⁶ panta 2.¹ daļas prasībām kreditore nebija pieaicināma lietā kā ieinteresētā persona.

Minētais nav pieļaujams, jo, zaudējot tiesības pēc saistības izpildes bezstrīdus kārtībā, kreditoram tiek liegtas arī tiesības celt iebildumus savu interešu nodrošināšanai.

[5] SIA „MIKRONET” valdes loceklis /pers. E/ 2022.gada 14.decembrī iesniedza paskaidrojumus, norādot, ka protests noraidāms. 2022.gada 5.oktobrī SIA „MIKRONET” dalībnieku sapulce pieņēma lēmumu palielināt pamatkapitālu un uzņemt SIA „NETVISION” kā jaunu dalībnieku. Līdz ar to SIA „NETVISION” prasījums aizstāts ar SIA „MIKRONET” 14.pamatkapitāla daļām.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris protestā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka apstrīdētais lēmums atceļams.

[6.1] Viens no tiesiskās aizsardzības procesa vispārējiem principiem ir vienlīdzības princips – kreditoriem tiek dotas vienādas iespējas piedalīties

maksātnespējas procesā un saņemt savu prasījumu apmierinājumu no saistībām, kuras tie nodibinājuši ar parādnieku pirms procesa uzsākšanas (Maksātnespējas likuma 6.panta 2.punkts).

Tiesiskās aizsardzības procesa lietās ārpustiesas tiesiskās aizsardzības procesā piemēro Civilprocesa likuma 45.¹ nodaļā ietvertos noteikumus.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka lai tiesa varētu pieņemt lēmumu par tiesiskās aizsardzības procesa īstenošanu ārpustiesas tiesiskās aizsardzības procesā, tai vispirms ir jāpārliecinās, vai parādnieks ir izstrādājis Maksātnespējas likuma 38. un 40.pantam atbilstošu tiesiskās aizsardzības procesa pasākumu plānu, kā arī, vai plāns ir saskaņots ar Maksātnespējas likuma 42.panta trešajā daļā minēto kreditoru vairākumu (sk. *Civilprocesa likuma komentāri. II daļa (29.-60.¹ nodaļa). Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012, 391.lpp.*).

Tādējādi tiesai, izskatot pieteikumu, ir jāvērtē visi apstākļi, kas attiecināmi uz plāna saskaņošanu un apstiprināšanu, tostarp arī kreditoru sniegtie iebildumi un tos pamatojošie pierādījumi.

Kā redzams no lietas materiāliem, SIA „NETVISION” 2022.gada 24.martā tiesā iesniedza iebildumus par parādnieces plānu, kuros izteiktas šaubas par kreditora /pers. B/ finansiālajām spējām uz cesijas līguma pamata iegūt prasījuma tiesības pret SIA „MIKRONET”, kas izriet no 2014.gada 29.oktobra aizdevuma līguma. Iebildumiem pievienoti attiecīgi pierādījumi. Tāpat iebildumos norādīts, ka parādnieces gada pārskatā par 2016., 2017., 2018., 2019. un 2020.gadu iekļauts 2014.gada 29.oktobra ķīlas līgums (sk. *lietas 62., 53., 49.lp.*), taču saskaņā ar tiesai iesniegto plānu parādniecei nav nodrošināto kreditoru. Iebildumos arī izteikts lūgums pieaicināt SIA „NETVISION” kā ieinteresēto personu lietas izskatīšanā un izprasīt pierādījumus (sk. *lietas 39 – 42.lp.*).

Apmierinot pieteikumu, tiesa atzinusi, ka saņemtie iebildumi nav pamats pieteikuma izskatīšanai tiesas sēdē un kreditoru pieaicināšanu lietā ieinteresētās personas statusā nenosaka Civilprocesa likuma 45.¹ nodaļa.

Senāts piekrit protestā norādītajam, ka tiesa bez ievēribas atstājusi faktu, ka pirmšķietami apstiprinātais 2022.gada 23.februāra plāns būtiski (negatīvi) ietekmē tikai vienu kreditoru, proti, SIA „NETVISION”, kuras tiesību pēc saistības parādniece neatzīst un par ko strīds prasības tiesvedības kārtībā tiek risināts tiesā civillietā Nr. C71202120. Turklāt SIA „NETVISION” prasījums kā kreditoriem, kuram ir tiesības saskaņot plānu, ir otrais lielākais.

[6.2] Ja iebildumi saņemti no personas, kuras mantiskās tiesības šī procesa rezultātā tiek būtiski aizskartas, tiesa nevar aprobežoties ar norādi par to nepamatotību, bet lēmumā jānorāda motivēts kreditora iebildumu un to pamatojošu pierādījumu vērtējums. Ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process pēc savas būtības ir bezstrīdus process, taču tas nenozīmē, ka procesā iesaistītās personas nevar izmantot savas tiesības celt iebildumus, norādot uz apstākļiem, kas nepieļauj šī procesa realizēšanu.

Maksātnespējas likuma 40.panta trešā daļa paredz, ka, īstenojot tiesiskās aizsardzības procesu, plānu nesaskaņojušo kreditoru ieguvumam ir jābūt vismaz tikpat lielam kā gadījumā, ja šā plāna apstiprināšanas brīdī parādniekam tiktu pasludināts maksātnespējas process. Tas attiecas arī uz iespēju realizēt savas procesuālās tiesības, no kā tieši atkarīgas mantiskās tiesības (sk. *Senāta 2022.gada 12.jūlija blakus lēmuma lietā Nr. SKC-761/2022 (ECLI:LV:AT:2022:0712.C71202120.28.L) 3.punktu*).

Tiesai, it īpaši situācijā, kad no tiesiskās aizsardzības procesa plānu nesaskaņojušajiem kreditoriem ir iesniegti motivēti iebildumi par darījumu, iespējams, fiktīvo raksturu, ir jāpievēršas tās rīcībā iesniegto darījumu apliecināto dokumentu vērtēšanai un jāspēj izdarīt loģiskus secinājumus par saistību pamatotību vismaz no pirmšķietamības viedokļa (sk. *Augstākās tiesas 2016.gada 28.janvāra sprieduma lietā Nr. SPC-1/2016 (C30389714) 9.punktu*).

Nemot vērā iepriekšminēto, Senāts atzīst, ka, īstenojot parādnieces tiesiskās aizsardzības procesu, nav izpildītas Maksātnespējas likuma 40.panta trešās daļas prasības par plānu nesaskaņojušā kreditora ieguvumu tiesiskās aizsardzības procesā. Zaudējot tiesības pēc saistības izpildes bezstrīdus kārtībā, tam liegtas tiesības celt iebildumus savu interešu nodrošināšanai, kā arī nav ievērotas Maksātnespējas likuma 6. panta 1., 2., 8.punkta, Civilprocesa likuma 341.⁷ panta ceturrtās daļas prasības, kas novedis pie SIA „NETVISION” tiesību un interešu aizskārums parādnieces ārpustiesas tiesiskās aizsardzības procesā.

Šādos apstākļos tiesas 2022.gada 28.marta lēmumu nevar atzīt par pamatotu, tāpēc tas ir atceļams.

[6.3] SIA „MIKRONET” paskaidrojumos norādītais neietekmē izskatāmā protesta rezultātu, jo tas vērtējams, izskatot pieteikumu no jauna.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu un 485.pantu, Senāts

nolēma

atcelt Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 28.marta lēmumu un nodot pieteikumu jaunai izskatīšanai tajā pašā tiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators V. Maksimovs

Senatore A. Čerņavska

Senators N. Salenieks